

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025_2026

Anul de studiu II / Semestrul I

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	2024-2026
1.6. Programul de studii/calificarea*	ARTA MOZAICULUI BIZANTIN / Artist plastic (COR 265102); Pictor (COR 265106); Profesor în învățământul liceal, postliceal (COR 233001)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Mistagogia liturgică bizantină: surse și modele iconografice			2.2. Cod disciplină	AMB 205		
2.3. Titularul activității de curs	Dumitru A. VANCA						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Mihail Khalid QARAMAH						
2.5. Anul de studiu	II	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					40
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					45
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					15
Tutoriat					0
Examinări					10
Alte activități					12
Total					122

3.7 Total ore studiu individual	122
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	150
3.10 Numărul de credite**	6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	ARS 301 și ARS 302 (Erminia picturii bizantine); ARS 205 și ARS 206 (Iconologie); ARS 217 și ARS 2018 (Introducere în Teologia liturgică)
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	CP1: aplica strategii didactice interculturale CP2: selectează materiile prime pentru crearea de obiecte de arta
-------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Disciplina oferă informații specifice privind transferul imaginilor verbale în tipare iconografice comune ale Bisericii Răsăritene.
7.2 Obiectivele specifice	Studentii vor avea capacitatea de a identifica și a oferi exegeze ale principalelor modele iconografice.

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Introducere în teologia mistică a Răsăritului <ul style="list-style-type: none"> Sensuri și semnificații (simbol, simbolism, mistică, misticism, mistagogie); 	Expozitive și interactive, centrate pe student (explicații, metoda euristică, demonstrații etc.). Se vor folosi prezentări PPS, PPTX și resurse online.	2 ore fizice
De la text la imagine : <ul style="list-style-type: none"> Metafora, simbol și alegorie; Citind un text (biblic / liturgic) Citind dincolo de text (biblic / liturgic) 	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic	2 ore fizice
Cuvânt și imagine	Metoda expozitive și interactive, centrate pe student (explicații, metoda euristică, demonstrații etc.). Se vor folosi prezentări PPS, PPTX și resurse online.	2 ore fizice
Surse și modele ale mistagogiei sacramental liturgice bizantine: <ul style="list-style-type: none"> Mistica iudaică Sf. Chiril al Ierusalimului, Dionisie Areopagitul, Maxim Mărturisitorul, Gherman al Constantinopolului, Simion al Tesalonicului, 	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic	4 ore fizice
Teme biblice catehetic-descriptive ale Vechiului și Noului Testament (<i>Biblia pauperum</i>)	Lectura, aplicații practice pe text, dialog euristic. Prezentări PPS și resurse online.	2 ore fizice
<i>Typologia</i> biblică și tematica iconografică (<i>Sacramentum futuri</i>) <ul style="list-style-type: none"> Botezul; Pâinea vieții; Rugul și focul veșnic 	prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, grupuri de lucru, discuții libere, dialog, analize, studii de caz	2 ore fizice
Bibliografie		
<ol style="list-style-type: none"> BRECK, John, <i>Cum citim Sfânta Scriptură. Despre structura limbajului biblic</i>, Alba Iulia, Ed. Reintregirea, 2018. HEIDEGGER, Martin, <i>La ce bun poezii ?</i> (în vol. <i>Originea operei de artă</i>, București, Ed. Humanitas, 1995) [https://monoskop.org/images/3/32/Heidegger_Martin_Originea_operei_de_arta_1995.pdf]; LOSSKY, Vladimir, <i>Teologia mistică a Bisericii de Răsărit</i> (oricare ediție) [https://www.academia.edu/36867815/Teologia_Mistica_a_Bisericii_de_Rasarit_Vladimir_Lossky]; PHILON din Alexandria, <i>Comentariu alegoric al legilor sfinte dupa lucrarea de sase zile</i>, București, Ed. Paiadeia [https://www.paideia.ro/ro/product-download?idProduct=1491&idTab=6]; VANCA, Dumitru A. <i>Icoană și cateheză</i>, Alba Iulia, Ed. Reintregirea, 2005; 		
8.2. Seminar-laborator		
<ul style="list-style-type: none"> Clarificări și explicații privind cursul, bibliografia și examinarea finală 	Prezentare, conversație, aplicații, dezbateri, discuții dirijate, discuții în grupe/grupuri, dialog	1 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Chiril al Ierusalimului: Cateheze mistagogice 	Lectură, analiză, dezbateri	3 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Maxim Mărturisitorul: Mistagogia 	Lectură, analiză, dezbateri	2 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Philon din Alexandria - alegoria 	Lectură, analiză, dezbateri	2 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Ciclurile iconografice biblice (S.Maria Magiore) 	Prezentare, conversație, dezbateri, discuții dirijate, discuții libere, dialog, analize	2 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Mistagogie și iconografie 	Prezentare, conversație, aplicații	2 ore fizice
<ul style="list-style-type: none"> Mistica împărăției: Biserica și viziunea mistică a spațiului liturgic 	Prezentare, conversație, aplicații, dezbateri.	2 ore fizice
Bibliografie		
<ol style="list-style-type: none"> BRECK, John, <i>Cum citim Sfânta Scriptură. Despre structura limbajului biblic</i>, Alba Iulia, Ed. Reintregirea, 2018. DIONISIE din Furna, <i>Erminia picturii bizantine</i>, ed. Sophia HEIDEGGER, Martin, <i>La ce bun poezii ?</i> (în vol. <i>Originea operei de artă</i>, București, Ed. Humanitas, 1995) [https://monoskop.org/images/3/32/Heidegger_Martin_Originea_operei_de_arta_1995.pdf]; LOSSKY, Vladimir, <i>Teologia mistică a Bisericii de Răsărit</i> (oricare ediție) [https://www.academia.edu/36867815/Teologia_Mistica_a_Bisericii_de_Rasarit_Vladimir_Lossky]; PHILON din Alexandria, <i>Comentariu alegoric al legilor sfinte dupa lucrarea de sase zile</i>, București, Ed. Paiadeia [https://www.paideia.ro/ro/product-download?idProduct=1491&idTab=6]; 		

6. VANCA, Dumitru A. *Icoană și cateheză*, Alba Iulia, Ed. Reintregirea, 2005;

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei contribuie la înțelegerea și aplicarea corectă în context liturgic și eclezial a temelor iconografice majore și înțelegerea doctrinei și misticii răsăritene.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare finală: <i>Explicarea și exegeza teologică și mistagogică a unei teme iconografice</i>	Prezentarea frontală/orală a exegezei iconografice pe baza unui subiect extras de student	70 %
10.5 Seminar/laborator	Verificare pe parcurs	<i>Participare activă la dezbaterele și analizele din timpul activităților de seminarizare</i>	30 %
10.6 Standard minim de performanță: Pentru obținerea notei 5 studentul cunoaște și înțelege satisfăcător originea și semnificația principalelor teme iconografice din ciclul liturgic al unei biserici (e.g. Nașterea Domnului, Pogorârea la iad, Adormirea Maicii Domnului)			

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
21.09.2025	Dumitru A. VANCA	Dumitru A. VANCA
Data avizării în Departament		
25.09.2025		
Director de Departament		
Pr. conf. Univ. Dr. Dragoș Ioan ȘUȘMAN		